

Merit Lind

Vandeadvokaat (LL.M,
Cambridge)

Advokaadibüroo Deloitte
Legal juht

melind@deloittece.com

Sander Hein

Advokaadibüroo Deloitte
Legal jurist

shein@deloittece.com

Hankepettused – kes peaks neid avastama?

Nii avalikus kui erasektoris esineb teenuste tellimist ja kaupade soetamist, mille käigus on näilikut valitud välja tellija jaoks parim koostööpartner, kuigi tegelikult võib selle taga peituda hoopis tellija esindusõigusliku isiku pahatahtlik soov teenida selle ostja arvelt varjatud kasu iseendale. Kindlasti on hea märk see, kui ettevõttes on välja töötatud adekvaatsed sisemised korrad ja juhised, mis aitavad eeltoodud juhtumeid ennetada, kuid paraku ei ole võimalik selliselt välistada pahatahtlikku inimtegevust. Siinkohal tasub kaaluda ettevõttes *procurement forensic* kontrolli (hankepettuste uurimise teenus) läbiviimist valdkonna asjatundjate poolt, kes omavad hankepettuste avastamisel pikaajalist ja rahvusvahelist kogemust ning selleks vajalikke tehnilisi lahendusi.

Seotud isikute vaheliste või näilike tehingute avastamise teeb keeruliseks see, et enamasti on tegemist hoolikalt planeeritud ning teadliku tegevusega, mille käigus luuakse usaldusväärsete abiliste abil kuvand läbipaistvast äritegevusest. Eelduslikult ei ole tellija omanikud varasemalt pettustega kokku puutunud ning nad ei oska midagi kahtlast märgata. Samuti ei pruugi rikkumised ilmnedu regulaarsete auditite käigus, sest viimaste fookus on teistsugune ning ei hõlma näiteks iga üksiku ja sageli pigem väiksema kaliibriga teenusepakkuja taustakontrolli teostamist. Enamasti ilmnevad keerulised petuskeemid alles

hiljem, kui majanduslik kahju tellijale on juba piisavalt suureks paisunud ning avalikuks tulnud teave pettuse kohta on toonud kaasa täiendavalt ka mainekahju.

Millistele tunnustele tähelepanu pöörata?

- Pikaajaline teenuse saamine ühelt ja samalt ettevõtjalt võib viidata sellele, et teenuse osutaja pakub lisandväärtust vaid tehingute toimumise üle otsustavatele isikutele ning ettevõtja ja võrdse konkurentsi seisukohalt võib olla sõlmitud hoopis kahjulik leping.
- Teenuste või kaupade soetamine lähiminevikus asutatud ettevõtjalt, kellel puudub eelnev majandustegevus, võib olla teenuse saaja esindusõigusliku isiku poolt planeeritud nii, et skeemi on kaasatud tema lähikondlane ja tegelikult mõjub tehing positiivselt vaid skeemi rakendajale isiklikus plaanis.
- Vastastikused tehingud teenuse osutaja ja teenuse saaja vahel on üks indikatsioon sellest, et suuremahulise teenuse osutaja tellib tänutäheks teenuse saajalt lepingulisse suhtesse astumise eest väiksemas mahus teenuseid tagasi.
- Segastel asjaoludel sõlmitud ostu-müügi tehingute, pealiskaudse kirjeldusega või tavapärasega võrreldes suurenenud teenuste ja kaupade soetamise taga võib peituda see, et ostetakse teenust, mida tellija tegelikult ei vaja, või ei ole saadud arвете ulatuses realselt teenust üldse saadud.

Mis on lahendus?

Targem on vead kohe üles leida. Tellijale on majanduslikult kasulikum tellida hankepettuste uurimise teenus, mille abil on võimalik tuvastada kahtlased tehingud varajases faasis ning sellega vähendada nii hinnatavat finantsilist kahju kui ka edasiulatava mõjuga ja raskemini hinnatavat mainekahju. Advokaadibüroo Deloitte Legal omab vajalikku oskusteavet, kogemusi rahvusvahelisel tasemel ning vajalikke tehnilisi lahendusi, et koostöös ettevõtjaga avastada hankepettused õigeaegselt. Seejuures ei piirdu me pelgalt vigade otsimisega, vaid meie hankealased kogemused võimaldavad meil anda kliendile praktilisi juhiseid leitud vigade edaspidiseks vältimiseks.